A magyar kutatók a régiós élmezőnyben a Horizont 2020 program félidei értékelése szerint

Eddig több mint 140 millió eurót, azaz 42 milliárd forintot meghaladó forrást nyertek el a hazai intézmények, vállalkozások az Európai Unió Horizont 2020 kutatási, fejlesztési és innovációs keretprogramjában.

Az Európai Bizottság május végén tette közzé részletes félidei értékelését a nyílt nemzetközi versenyben közvetlenül pályázható, Brüsszelből finanszírozott támogatást jelentő, kiválóságot ösztönző keretprogramról, amelyre évi 30 ezer projektjavaslattal pályáznak az európai kutatók és fejlesztők. Pozitív példaként emeli ki a tanulmány az ELI lézerkutatási infrastruktúra finanszírozási modelljét, mely épületegyüttesének átadására 2017 májusában került sor Szegeden. A Horizont 2020-ban való eredményes hazai részvétel ösztönzésének eszközei az NKFI Hivatal által koordinált Nemzeti Kapcsolattartó Hálózat és az NKFI Hivatal hazai finanszírozású pályázati konstrukciói.

A Horizont 2020 keretprogram költségvetéséből elnyert támogatásokat tekintve a részt vevő uniós tagállamok között hazánk a 19. helyen áll. A jelentés kiemeli **Magyarország eredményeit az Európai Kutatási Tanács (European Research Council, ERC) legkiválóbb felfedező kutatásokat ösztönző pályázatain, mivel kutatóink ebben a programban több támogatást nyertek el, mint amennyi a nemzeti KFI ráfordítások alapján a többi országgal összehasonlításban arányos lenne**. Az ERC pályázatok révén 2007 és 2017 között, vagyis az FP7 és a Horizont 2020 keretprogram időszakában összességében 61 hazai szervezet mintegy 82 millió euró támogatásban részesült, ami az EU13 (az újonnan csatlakozott országok, köztük hazánk) országai által elnyert összes forrás 40%-át jelenti. Ebből a **H2020 program keretében 23 millió eurót**, azaz mintegy 6 milliárd forintot nyertek eddig a magyar kutatók.**Intézménytípusok szerint a hazai vállalkozások szerepelnek a legsikeresebben**: a Magyarország által elnyert Horizont 2020 források 34%-a kerül vállalkozásokhoz, 33%-a felsőoktatási intézményekhez, 26%-a kutatóintézetekhez.

A **hazai H2020-as „toplistán" az egyetemek** közül a támogatások nagysága alapján a Semmelweis Egyetem, míg a támogatott szervezetek száma alapján a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem áll a z élen. A hazai pályázók **a legtöbb forrást** az „információs és kommunikációs technológiák" (16 millió euró, mintegy 5 milliárd forint), az „élelmezésbiztonság, fenntartható mezőgazdaság és erdőgazdálkodás" (15 millió euró, mintegy 4,5 milliárd forint), valamint az „intelligens, környezetkímélő és integrált közlekedés" (9,9 millió euró, mintegy 3 milliárd forint) témakörökben nyerték el. A **magyar kis- és középvállalkozások** eddig 19 millió eurót (mintegy 5,7 milliárd forintot) nyertek el az innovatív termékek, szolgáltatások fejlesztését, nemzetközi bevezetését célzó ún. KKV eszköz pályázaton, a termék és technológia-fejlesztési szakaszt támogató 2. fázisú pályázatokon az EU13 országokból a legjobb teljesítményt nyújtva, néhány EU15 országot (azaz korábbi tagállamot, mint pl. Ausztria, Belgium, Görögország, Luxemburg) is megelőzve.

Pozitív példaként emeli ki a tanulmány a szegedi ELI lézerkutatási infrastruktúrát, amelynek előkészítése és felépítése során a strukturális alapokat, az FP7-, a Horizont 2020-, valamint a nemzeti forrásokat egy innovatív finanszírozási modell keretében, együttesen sikerült felhasználni. Az ELI infrastruktúra finanszírozási modelljét azért is emeli ki a félidei jelentés, mert a következő időszak egyik fő kihívásként határozza meg a strukturális alapok és Horizont 2020 források közti szinergiák erősítését, vagyis ezek együttes, egymást kiegészítő, erősítő felhasználását, mivel ezen a területen eddig nem sikerült komoly előrelépést elérni.

Az EU13-ak részvétele az előző, FP7 keretprogramhoz képest kismértékben javult ugyan a Horizont 2020 keretprogramban, de a nyertes pályázatokban résztvevő szervezetek mindössze 8,5%-a származik EU13 országból, amelyek a támogatások 4,4%-át nyerik el.

A Horizont 2020-ban való részvétel hazai ösztönzésének fontos eszköze az NKFI Hivatal által koordinált**Nemzeti Kapcsolattartói Hálózat** tevékenysége, amelynek munkatársai a Horizont 2020 keretprogram egyes alprogramjaihoz kapcsolódva szakértői segítséget nyújtanak a potenciális pályázóknak. A nemzeti kapcsolattartók közreműködése is hozzájárult ahhoz, hogy a hazai fellépés eredményeképpen új szabályozás született a Horizont 2020 (H2020) keretprogramból finanszírozott projektek esetében a versenyképes kutatói bérek elszámolhatóságának biztosítása érdekében. E szabályozás lényegesen kedvezőbb helyzetet teremtett a Horizont 2020-projektekben dolgozó hazai kutatók számára. Emellett a**z NKFI Hivatal pályázati konstrukciói** a pályázókat, illetve – a mobilitás ösztönzésével – a nemzetközi tapasztalatcserén alapuló felkészülést is segítik. (További részletek az NKFI Hivatal honlapján.)

A **közel 80 milliárd euró költségvetésű Horizont 2020 program gazdasági hatásaként** – a félidei értékelés szerint – **2030-ra mintegy 400-600 milliárd eurónyi GDP-növekedést** prognosztizálnak. A program jelentőségét érzékelteti, hogy a 2014-es kezdettől 2017. január 1-jéig **több mint 100 ezer pályázat** érkezett be, 11 ezer támogatási megállapodást írtak alá, összesen 20,4 milliárd euró értékben. A támogatott projektekben a források 42%-a egyetemekhez, 27%-a vállalkozásokhoz, 23%-a kutatóintézetekhez, 7%-a közintézményekhez és egyéb szervezetekhez kerül. A gazdasági szektor is komoly ösztönzőkben részesült – a támogatott cégek 75%-a kis-és középvállalkozás. **Az első három évben 131 ország képviselői részesültek támogatásban** – egyértelműen kimutatható, hogy a támogatott projektek 83%-a nem valósult volna meg a Horizont 2020 program nélkül. A félidei tanulságokat levonva, a Horizont 2020 következő uniós keretprogramjának (FP9) megtervezésekor, és a 2018–2020 közötti munkaprogramban az európai döntéshozók várhatóan figyelembe fogják venni az adminisztratív terhek csökkenésének igényét, a fenntarthatóságot, az áttörést hozó technológiák és üzleti innovációk hatékonyabb ösztönzését és az Unión kívüli országokkal való szorosabb együttműködést.

A Horizont 2020 eddigi eredményeiről, a hazai részvételről és a várható lehetőségekről tájékoztatta Pálinkás József az eddigi eredményes pályázókat, valamint a pályázni kívánókat a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal **KFI**

versenypályázati tükör – a Horizont 2020 keretprogram pályázói-értékelői fóruma című rendezvényén (a Hivatal honlapján az előadások felvételről megtekinthetők). Letölthető előadások: Pálinkás József, Csuzdi Szonja: KFI versenypályázati tükör – Horizont 2020 pályázói-értékelői fórum PDF (1 984 KB)

A Horizont 2020 félidei értékelése itt érhető el az Európai Bizottság honlapján.

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal – a hazai kutatásfejlesztési és innovációs források célszerű, hatékony és átlátható felhasználásáért felelős intézmény – 2015-ben egységes versenypályázati rendszert alakított ki a KFI célú uniós fejlesztési források és a hazai Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap (NKFI Alap) forrásainak koordinált, célszerű, hatékony és értékteremtő felhasználására. A pályázati portfólió összehangolt felhívásai a tudományos kutatásokat, a vállalati fejlesztéseket és az innovatív ötletek megvalósítását egyaránt ösztönzik. A Hivatal az EU-s forrásból finanszírozott kutatásfejlesztési és innovációs célú pályázatok –Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) – szakmai megalapozásának és a pályázati koncepciók előkészítésének szakpolitikai felelőse. A NKFI Hivatal közreműködésével meghirdetett felhívások keretében 2020-ig mintegy 1200 milliárd forint áll rendelkezésre kutatásfejlesztési és innovációs célokra uniós és hazai forrásból.